

nota

nota aan de Dienst Voogdij, federale overheidsdienst Justitie
datum 1 maart 2014
uw kenmerk
naam lijnmanager Lucien Rahoens
naam auteur Virna Saenen
onderwerp toepassing van het decreet Integrale Jeugdhulp voor voogden van niet begeleide minderjarige vreemdelingen

Toepassing van het decreet Integrale Jeugdhulp voor voogden van niet begeleide minderjarige vreemdelingen

1. Een nieuw richtinggevend kader

Het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, hertekent het jeugdhulplandschap in Vlaanderen. De volledige tekst is raadpleegbaar via <http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/over-ons/regelgeving/#ijh>

In deze nota belichten we de aspecten die van betekenis zijn voor de toegang tot de jeugdhulp voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV).

Het decreet maakt een onderscheid tussen:

- **rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp:** de minderjarige en zijn ouders kunnen hier zelf naartoe stappen met een hulpvraag. Bijvoorbeeld de Centra voor Leerlingbegeleiding, Jongeren Advies Centra, de inloopteams en consultaties van Kind en Gezin, ...
- **niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp:** dit zijn ingrijpende vormen van hulp zoals bijvoorbeeld een internaat voor kinderen met een handicap, een pleeggezin, een verblijf in een jeugdhulpvoorziening,... Deze hulp is niet zomaar rechtstreeks aan te vragen. Daarvoor moet men een aanvraag doen bij de **intersectorale toegangspoort**.

Het volledige Vlaamse jeugdhulplandschap wordt gereorganiseerd. Oude structuren verdwijnen en er komen nieuwe in de plaats. De voornaamste wijzigingen voor de doelgroep van NBMV zijn:

- **Comités voor Bijzondere Jeugdzorg (CBJ)** bestaan niet langer.
- Het onderscheid tussen asielzoekers en niet-asielzoekers wordt verlaten. Het **verblijfsstatuut speelt geen rol meer** in de procedures

die toegang geven tot jeugdhulp.

- De oprichting van een **intersectorale toegangspoort**. Toegang tot niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp verloopt via deze intersectorale toegangspoort.
- Alleen jeugdhulpaanbieders kunnen aanmelden bij de intersectorale toegangspoort. De voogd wordt binnen het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp niet beschouwd als een hulpverlener. **Voogden** kunnen daardoor **niet zelf aanmelden bij de intersectorale toegangspoort**.
- De oprichting van **gemandateerde voorzieningen** (Vertrouwenscentra Kindermishandeling en Ondersteuningscentra Jeugdzorg). Zij hebben van overheidswege een mandaat om te beslissen of het nodig is dat de overheid ingrijpt in de hulpverlening en zij kunnen een situatie doorverwijzen naar het Parket (Openbaar Ministerie) zodat een jeugdrechter kan worden ingeschakeld. Er wordt pas aangemeld bij de gemandateerde voorziening als de vrijwillige hulpverlening vastloopt en als er toch nog verontrusting blijft bestaan over de veiligheid en de ontwikkelingskansen van de minderjarige. Vb. omdat de ouders of de jongeren niet willen meewerken aan de hulpverlening.
- Toegang tot de gemandateerde voorzieningen verloopt bij voorkeur via een jeugdhulpaanbieder, daarnaast kunnen ook particulieren en dienstverleners in brede zin aanmelden. **Hiervan kan de voogd gebruik maken** (hoewel het de inschatting is dat NBMV maar zelden onder het toepassingsgebied van de gemandateerde voorzieningen zullen vallen).
- De **gemandateerde voorzieningen hebben geen eigen hulpaanbod**. Via de gemandateerde voorzieningen kan niet meer of geen ander hulpaanbod ingezet worden dan hetgene dat rechtstreeks toegankelijk is of via de Intersectorale Toegangspoort kan worden aangeboden. Om hulpaanbod te bekomen moet men dus niet aanmelden bij de gemandateerde voorzieningen.
- Voor **aanmeldingen** bij de intersectorale toegangspoort geldt de **woonplaats van de voogd** als criterium dat bepaalt welke toegangspoort bevoegd is. Er is één toegangspoort per provincie en één voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- Voor de **gemandateerde voorzieningen** is in eerste instantie de **domicilie van de minderjarige**, vervolgens de **verblijfplaats van de minderjarige** en in derde instantie de **domicilie van de ouders of opvoedingsverantwoordelijke** bepalend voor welke gemandateerde voorziening bevoegd is.

2. Timing

De transformatie van de jeugdhulp in Vlaanderen verliep in twee fasen. Op **16 september 2013** trad de nieuwe regelgeving in voege voor de regio Oost-Vlaanderen (voorstartregio). Vanaf **1 maart 2014** zijn de veranderingen doorgevoerd in **heel Vlaanderen**.

3. Wat verandert er voor NBMV die nu al hulpverlening krijgen via een CBJ?

De gemandateerde voorzieningen hebben een heel andere taak dan de voormalige CBJ's. Dat betekent dat sommige dossiers die door een CBJ werden opgevolgd, mogelijks niet werden overgenomen door een gemandateerde voorziening op 1 maart 2014. In die dossiers is er voortaan geen consulent meer die de hulpverlening mee opvolgt.

Alle dossiers van CBJ werden grondig gescreend door de consultants van het CBJ en voor elk dossier werd een beslissing genomen of de gemandateerde voorziening de hulpverlening verder zal opvolgen of niet. Vanaf 1 maart 2014 wordt het cliëntsysteem schriftelijk geïnformeerd over de veranderde situatie, de genomen beslissing van het CBJ en de concrete gevolgen daarvan voor elk individueel dossier. Deze brief bevat voor de voogd alle nodige informatie om de verderzetting van de hulpverlening voor zijn pupillen te kunnen opvolgen.

4. Wat verandert er voor nieuwe aanmeldingen van NBMV door de voogd?

Vanaf 1 maart 2014 kunnen voogden zich niet meer wenden tot een Comité voor Bijzondere Jeugdbijstand. Ze kunnen evenmin aanmelden bij een intersectorale toegangspoort wanneer hun pupil nood heeft aan jeugdhulpverlening. Want dat kan alleen door een jeugdhulpverlener gebeuren.

In principe moet de voogd vanaf 1 maart 2014 beroep doen op een jeugdhulpaanbieder¹ indien hij zijn pupil wil aanmelden bij de intersectorale toegangspoort. We kunnen er evenwel van uitgaan dat deze jeugdhulpaanbieders voor een aantal specifieke vragen worden gesteld waarvoor ze onvoldoende expertise in huis hebben: taalaspecten, het ontbreken van context in België voor de minderjarige, het ontbreken aan een verblijfplaats, het wettelijk statuut van de NBMV, de rol van de federale opvangstructuren t.a.v. NBMV,

De toegangspoort biedt daarom een **bijkomende service** aan waar voogden **gebruik van kunnen maken** bij de aanmelding niet begeleide minderjarige vreemdelingen. Het categoriale aanbod in de bijzondere jeugdbijstand stelt - vanuit zijn expertise in het werken met de doelgroep - twee medewerkers vrij die **samen met de voogd en de minderjarige de aanmelding bij de toegangspoort op zich nemen**. Deze medewerkers nemen eveneens de rol van

¹ Voorbeelden daarvan zijn CLB's, CAW (JAC), vluchthuizen, inloopteams van Kind en Gezin, ...

contactpersoon-aanmelder op zich tot aan de effectieve opstart van de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening.

Contactgegevens aanmeldpunt NBMV:

Lily Wille

[E] aanmeldpunt@juna-vzw.eu

[T] +32 476 66 10 74

[F] +32 53 77 75 21

Adres:

Sint Annalaan 41 bus 22 – 9300 Aalst

Telefonische permanentie: alle werkdagen van 9u tot 16u.

De afspraken met voogden en jongeren worden op voorhand gemaakt, via mail of telefoon. Momenteel bevindt het aanmeldpunt zich in Aalst, op termijn voorzien we bijkomende contactpunten in Hasselt en Antwerpen. Informatie daarover volgt zodra deze contactpunten operationeel worden.

Voogden kunnen **vrijblijvend** gebruik van maken van deze ondersteunende dienstverlening zowel voor adviesvragen als voor effectieve ondersteuning bij de aanmelding. Het is geen verplichte tussenstap in de aanmeldprocedure. Dat wil zeggen: de voogd kan er nog steeds voor kiezen de reguliere procedure te volgen en een jeugdhulpaanbieder aanspreken om zijn pupil aan te melden bij de toegangspoort.

Net als voor aanmeldingen bij het Comité voor Bijzondere Jeugdbijstand geldt de **woonplaats van de voogd** als criterium dat bepaalt welke intersectorale toegangspoort bevoegd is.

5. Wanneer naar een gemandateerde voorziening?

Voor zover de NBMV instemt met jeugdhulpverlening en hij bereid is mee te werken aan de hulpverlening, is er geen tussenkomst van een gemandateerde voorziening. Dan ontstaat de hulpverlening op initiatief van de NBMV en zijn voogd, de intersectorale toegangspoort en het hulpaanbod (voorziening of begeleidingsdienst).

Pas wanneer de vrijwillige hulp dreigt vast te lopen of vastgelopen is, kan een gemandateerde voorziening worden ingeschakeld. De gemandateerde voorzieningen – met name het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg en de Vertrouwenscentra Kindermishandeling - onderzoeken of het in verontrustende situaties nodig is om **van overheidswege hulp op te starten of verder te zetten**. Hierbij wordt gesproken over **maatschappelijke noodzaak**.

Het is dan nog steeds vrijwillige jeugdhulpverlening, maar de gemandateerde voorziening kijkt mee en kan op elk moment besluiten de situatie te verwijzen naar de gerechtelijke jeugdhulp wanneer vrijwillige hulp niet langer mogelijk is.

De voogd kan zijn pupil **zelf aanmelden bij een gemandateerde voorziening**. Hij kan zich daarvoor ook laten bijstaan door een jeugdhulpbaanieder of door het aanmeldpunt NBMV.

6. Gerechtelijke jeugdhulp

Gerechtelijke jeugdhulp is jeugdhulp die wordt opgelegd door een jeugdrechter. De hulp is dan niet langer vrijwillig. Minderjarigen komen voor de jeugdrechter na het plegen van misdrijven (MOF) of na doorverwijzing door een gemandateerde voorziening in situaties waar jeugdhulp noodzakelijk is maar waar de minderjarige en/of zijn ouders onvoldoende meewerken aan de hulpverlening.

Vóór 1 maart 2014 gebeurde de doorverwijzing van verontrustende leefsituaties naar het openbaar ministerie (Parket) door de Bemiddelingscommissies. Vanaf 1 maart **bestaan de Bemiddelingscommissies niet meer en neemt de gemandateerde voorziening deze taak over**.

7. Informatie over het wijzigende beleidskader van de Vlaamse jeugdhulp

Voor praktische vragen richten de voogden zich tot de Dienst Voogdij. De dienst Voogdij zal de vragen bundelen en voorleggen aan het agentschap Jongerenwelzijn.

Het is tevens mogelijk rechtstreeks contact te nemen met:

Eva NOUWEN
Afdeling Intersectorale Toegangspoort
Koning Albert II-laan 35 | bus 32 | 1030 Brussel
(T) 02 553 32 70
(GSM) 0490 587 882
Eva.nouwen@jongerenwelzijn.be

Of

Virna SAENEN
Afdeling Ondersteuningscentra en Sociale Diensten Jeugdrechtbank
Koning Albert II-laan 35 | bus 32 | 1030 Brussel
(T) 02 553 38 88
(GSM) 0499 59 49 53
Virna.Saenen@jongerenwelzijn.be